

Láng Eszter

A Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék története

A Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék nem dicsekedhet hosszú múlttal, hiszen maga a debreceni közgazdászképzés is csak 1993-ban indult el az akkori, nagy múltú Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán, a Társadalomelméleti Intézet keretében. Három évvel később megalakult a Közgazdasági és Üzleti Tudományok Intézete, amely már önállóan, az egyetem közvetlen intézeteként (közvetlenül a rektor alá rendelve) látta el a közgazdászképzés feladatait, szervezését és fejlesztését, majd 2001. január 1-jével, a kormány jóváhagyása után, a debreceni egyetemek integrációjából született Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Karaként működött tovább. Az első tanszékek már az intézeten belüli differenciálódás eredményeképpen, egy évvel korábban, tehát 2000-ben létrejöttek, közöttük a Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék is, amely a kar küldetésével összhangban a közgazdasági ismeretek terjesztéséért, városunk és régióink közgazdasági és üzleti kultúrájának magasabb szintre emeléséért dolgozik: célja a legmodernebb ismeretek átadása, melynek birtokában a végzett hallgatók a szakma és a társadalom elismert és megbecsült szakembereivé válhatnak.

Tanszékünk tehát kilenc esztendővel ezelőtt jött létre, *Dr. Láng Eszter* egyetemi docens vezetésével, aki a kar tevékenységét a munkatársak közötti együttműködésre építette fel, és alapelve azóta is, hogy a munkatársak között a partneri, nem pedig a hierarchikus kapcsolatoknak kell dominálniuk. *Láng Eszter* a budapesti Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen szerezte diplomáját, és doktori disszertációját is az ottani Világgazdasági Tanszéken védte meg, ahová hallgató korától erős szakmai és baráti kapcsolatok fűzik. Kandidátusi disszertációját is e tanszék keretében írta. Tanított politikai gazdaságtant a Debreceni Orvostudományi Egyetemen, majd dolgozott fél évig szakértőként a moszkvai világgazdasági kutatóintézetben. Aztán a Miskolci Egyetem gazdaságtudományi karának oktatója volt, de közben eltöltött egy évet vendégoktatóként a Genfi Egyetemen. Hazatérése után visszahívták Debrecenbe, hogy részt vegyen a közgazdász-oktatás megteremtésében. Hosszú ideig külső munkatársa volt az MTA Világgazdasági Kutatóintézetének. Eddigi oktatói pályája alatt mintegy húsz kurzust dolgozott ki és vezetett, elsősorban világgazdasági témakörökben. Korábbi kutatásai a közvetlen külföldi investíciók fejlett országokra gyakorolt

hatásaival kapcsolatosak, majd érdeklődése az európai kis országok gazdasági reorientációjára irányult.

A tanszék alapítói tagjai közé tartozik *Dr. Mustó István*, aki hosszú és kalandos kitérő után érkezett vissza Debrecenbe, gyerekkora helyszínére és lett a kar magántanára. A német érettségi után a madridi és müncheni egyetem végzettjeként, politika- és gazdaságtudományi doktorátussal a 60-as években az International Center for Social Research támogatásával 2 évet töltött a bogotai katolikus egyetemen, mint vendégtanár. Visszatérve Európába a berlini Német Fejlesztéspolitikai Intézet latin-amerikai osztályának vezetésére kapott meghívást. 1974-ben habilitált a berlini Műszaki Egyetem társadalom- és gazdaságtudományi karán és a Német Fejlesztéspolitikai Intézetben az Európai Integrációs és Kooperációs osztály irányítását vette át. 1979-ben elnyerte a berlini Műszaki Egyetem professzori címét, ahol egészen 1988-ig oktatott. 1989-ben a rendszer-váltás szele hazahívta és átvette a német liberális Naumann Alapítvány képviselőiét Budapesten, majd, mint kettős állampolgár, 1994-1998-ig a magyar országgyűlés képviselője lett. 1992-ben a Debreceni Orvostudományi Egyetem díszdoktorává avatta, ami korántsem meglepő, hiszen Mustó tanár úr azóta is országok gyógyításán munkálkodik. S szívesen fogadta a felkérést, hogy csatlakozzon az épp megalakult Közgazdaságtudományi karhoz, és világgazdaság, nemzetközi szervezetek, európai integráció és fejlődésgazdaságtan témaköreiben adjon elő. 1998-óta rendszeres tanácsadói és értékelési feladatokat teljesít az ENSZ Multilateral Fund Secretariat megbízásából, amely olyan gyakorlati tapasztalat, amit az oktatásban is felhasznál és továbbad hallgatói legnagyobb örömére.

„Nagyobb kutatási programokba már nem kezdek bele. Inkább eddigi kutatási területeimet igyekszem aktualizálni, kiegészíteni mindazoknak a tényeknek és szempontoknak elemzésével, amelyek a gyorsan változó, globalizálódó, válságokra hajlamos világgazdasági fejleményeket jellemzik. A téma továbbra is a szinte áttekinthetetlen globális folyamatok rendszerezésének kísérlete, a gazdasági és politikai integrációs és dezintegrációs folyamatok nyomon követése, az elméletek és a gyakorlat között gyakran tátongó szakadékok lehetőleg szédülettől mentes felmérése” – írja magáról.

A tanszék másik alapító tagja *Dr. Erdey László*, aki fiatalon, frissen végzettként csatlakozott a karhoz és kezdetektől részt vett a tanszék kialakításában, a tárgyak kidolgozásában. 2007-ben PhD-fokozatot szerzett, disszertációját *Modern világgazdasági áramlások: Mexikó külgazdasági stratégiájának hatása a gazdaságfejlődésre* címmel védte meg. Mára egyetemi docens és a kar oktatási igazgatója lett. A tanszék évek óta részt vállal az Ady Endre Akadémia tevékenységében, amelynek közgazdasági szekcióját 2002-től Erdey László vezeti és szervezi, aki emellett számos előadást is tartott az évek folyamán a magyarországi külgazdasági és külkereskedelmi stratégia témakörében a határon túli közgazdász-közösségnek, úgyszintén a Debreceni Nyári Egyetem hallgatóságának.

Rajta keresztül a tanszék bekapcsolódott a debreceni és megyei önkormányzatok munkájába, ahol ő külső szakértőként működik.

Az idei tanévtől kezdve üdvözölhetjük a tanszék kötelékében *Dr. Szanyi Miklóst*, aki szintén debreceni gyökerekkel rendelkezik és a MTA Világgazdasági Kutató Intézet tudományos tanácsadója. Először 1994-ben Láng Eszter meghívására tartott előadást a karon, 2008. májusában pedig meghívták a doktori iskola törzstagjának, amit megtisztelő felkérésnek tartott és szívesen elfogadott. Oktatási területe a nemzetközi gazdálkodással, közép-európai átalakulással, műszaki fejlődéssel összefüggő tárgyak. Kandidátusi értekezését az USA-bázisú multinacionális cégek műszaki fejlesztésre alapozott versenysztratégiáiból írta, nemrég benyújtott akadémiai doktori disszertációja témája külföldi befektetések elvárt és valós modernizációs hatásai a magyar gazdaságban.

„Aki elkerül a várostól, amelyben született, ha ott jól érezte magát, akkor hosszú ideig szívesen gondol rá vissza, úgy érzi, bármikor visszatérhet, és ott folytathatja, ahol abbahagyta. Nálam ez kb. 15 évig tartott, utána már annyira Budapesthez kötött minden (család, hivatás, szakmai sikerek), és annyira megritkultak a debreceni kapcsolatok, hogy többé nem éreztem úgy, hogy bármikor könnyen be tudnék ismét illeszkedni. Szeretem ma is Debrecenre, büszke vagyok a városomra, örülök, ha tehetek érte valamit. A tanszéken olyan kollegákra találtam, akikhez megint jó érzés tartozni. Kezdenek ismét kiépülni azok a kapcsolatok, szálak, amelyek ismét erősebben kötnek Debrecenhez” – írja visszatéréséről.

A „tanszék ifjúsági tagozata” három lelkes fiatal nőből áll, akik PhD-tanulmányaik különböző szakaszaiban járnak. Trón Zsuzsanna a tanszék munkatársai közül az első, aki a kar saját végzettjeként szegődött az alma mater szolgálatába. 2001-ben csatlakozott a tanszékhez, mint PhD-hallgató, mára tanársegéd, doktorjelölt. Kutatási területe, s egyben disszertációjának témája az Európai Unió regionális politikájának értékelése. Oktatott tárgyai is e téma köré csoportosulnak, melyek mellett ellátja a kari TDK-titkár feladatát Láng Eszter mellett, és a DAB Közgazdaságtudományi Munkabizottságának titkári feladatát is.

Sigér Fruzsina szintén hazai „termés”, nemcsak a kar végzettje, de született debreceni is. 2005-óta a tanszék munkatársa, előbb mint PhD-hallgató, mára tanársegéd és doktorjelölt. Kutatási területei az európai integráció, az európaizáció és az átalakulás. Disszertációjának témája is hasonló, Szlovákia és Horvátország esete nyomán vizsgálódik. Az oktatás és kutatás mellett ellátja az Erasmus program adminisztrátori teendőit. Mind kutatási-oktatási területét, mind az oktatott diákjai nemzetiségét, mind egyéb egyetemi teendőit tekintve nemzetközi érdeklődéssel bír, saját bevallása szerint alapeleme a nemzetközi környezet.

A tanszék legfiatalabb tehetsége *Orosz Ágnes*, ugyancsak a kar saját végzettje, a Doktori Iskola doktorandusza, kutatási témája TDK-munkájából nőtte ki magát. Kutatásai és érdeklődése is leginkább a nemzetközi pénzügyekre irányul,

különös tekintettel a valutaunió kérdésére, illetve az újraegyesülés során létrehozott német valutaunióra. A nemzetközi kérdések vizsgálata mellett érdekes és egyben komoly kihívás a számára, hogy angol nyelven is oktathat eltérő nemzetiségű és kultúrából származó diákokat. Amellett, hogy bekapcsolódott az oktatásba, ellátja a tanszéki titkár feladatkörét is.

Tanszékünk oktatói rendszeresen részt vesznek előadásokkal a DE Közgazdaságtudományi Kar, az MTA Debreceni Területi Bizottsága Jog- és Közgazdaságtudományi Szakbizottsága, valamint a Magyar Közgazdasági Társaság Hajdú-Bihar Megyei Szervezete által rendezett konferenciákon, továbbá országos és nemzetközi konferenciákon. Rendszeresen ott vagyunk a Nagyvárad Egyetem európai uniós konferenciáin is. A szakmai testületi tagságok kiterjednek az MTA-ra (köztestületi tagság), a Magyar Közgazdasági Társaságra, az Új Institutionalista Közgazdászok Magyarországi Társaságára, a Gazdaságmodellezési Társaságra. Oktatóink részt vesznek a különféle egyetemi, kari bizottságokban.

A tanszék viszonylag kevés oktatóval működik. Kihasználjuk a külföldi tanárcserékből, vendégoktatásból adódó lehetőségeket, de hazai szakembereket is bevonunk lehetőségeink szerint, hogy az oktatás színvonalát tovább emeljük. A korábbi években pedig észak-amerikai vendégelőadó is vállalt kurzust. A tanszéki demonstrátor segít a segédanyagok elkészítésében.

A tanszéki szakmai struktúra világgazdasági, európai uniós, külgazdasági és nemzetközi pénzügyi irányokra ágazik. A kezdetektől fogva jellemző az oktatók túlterheltsége, ami nem az óraszámokban, hanem az oktatott tárgyak egy főre eső nagy számában mutatkozik meg. Több oktatónk oktat a szaktárgyakon kívül (nappali és levelező tagozatok) az első évfolyamon proszeminárium keretében is, továbbá a doktori programban. Tanszékünk a kari feladatokon kívül jelentős részt vállalt a korábbi időszakban a bölcsészkaron folyó Európa Tanulmányok képzésben, ahol mind a nappali (EU-integráció gazdaságtana), mind a levelező képzésben (EU-integráció gazdaságtana, Az EU a világgazdaságban, Francia szakszöveg-olvasó szeminárium) részt vettünk.

A tanszéki oktatómunkában az alábbi feladataink vannak: a tanszékhez tartozó tárgyak továbbfejlesztése, differenciálása; a fiatal kollégák szakmai támogatása, segítése a tárgyak kialakításában, tartalmi és módszertani kérdésekben; részvétel a PhD-képzés kialakításában, folyamatában; a tudományos diákköri (TDK) mozgalom fejlesztése. Az elmúlt időszakban évente 60 kurzust hirdettünk meg és tartottunk. Bekapcsolódtunk a DE tehetséggondozó programjába is. Ennek keretében Erdey László és Láng Eszter tutorként működik közre.

Tantárgyaink, amelyeket folyamatosan oktatunk: az európai integráció gazdaságtana, európai uniós ismeretek, az EU a világgazdaságban, az európai integráció és a gazdasági globalizálódás, az EU regionális politikája, az EU külkapcsolatai, az EU közösségi politikái, az EU intézményrendszere, fejlődés-gazdaságtan, világgazdaságtan, külgazdaságtan, külkereskedelemszabályozás, technika,

nemzetközi üzleti ismeretek, nemzetközi pénzügyek, világgazdasági erőközpontok – intézmények – stratégiák, nemzetközi marketing, proszeminárium, szakdolgozati és diplomamunka szeminárium.

A kezdetektől fogva jelentős feladatok hárultak tanszékünkre, ugyanis a nemzetközi szakirány képzésének oroszlánrészre ránk hárult. A bolognai rendszer átvételének során át kellett alakítani a képzést. Az átállás során 2010-ig oktatóink mind a régi, mind az új rendszer szerint oktatnak. A tanszék részt vett a kari alapszakok és a mesterszakok kidolgozásában és kidolgozta és sikeresen akkreditáltatta a Nemzetközi *gazdaság és gazdálkodás mesterképzési szakot*, amelyet 2008 szeptemberétől elindítottunk, és a *Nemzetközi gazdálkodás alapszakot*, amely várhatóan 2009 szeptemberében indul.

A mesterképzés bevezetésével 2008 szeptemberétől számos új tárgy oktatását kell megoldanunk, például Transznacionális vállalati jelenlét a világgazdaságban, Kereskedelempolitika, Nemzetközi tényezőáramlás, A világgazdaság főbb régióinak üzleti gyakorlata, A regionális fejlesztés elmélete és gyakorlata, Nemzetközi egyezmények, szervezetek és gazdasági hatásaik, Világgazdaság térbeli szerkezete, Gazdasági növekedés a világgazdaságban.

A tudományos munkával kapcsolatos céljaink: a fiatal oktatók segítése a kutatási téma kiválasztásában, a módszertani lehetőségek felmérésében; a tanszéki kutatások összehangolása, anélkül, hogy bárki olyan terület kutatására kényszerülne, amely nem érdekli; elmozdulás a regionális kutatások irányába, mert ezekhez helyben is vannak elérhető anyagok és konkrétan vizsgálható területek, ami lehetővé teszi az együttműködést a kutatásban egymással és külső kutatókkal; az elméleti megalapozottság, elmélyülés szem előtt tartása; a fiatal kollégák ösztönzése publikálásra, segítség a publikálási lehetőségek megtalálásában; a szakmai-tudományos kapcsolatok ápolása, bővítése hazai és külföldi kutatóhelyekkel, kutatókkal; az idegennyelv-ismeret bővítésének támogatása. A tanszék tehát az együttműködés szellemében működik, és ezzel együtt tagjai önállóan, kreatív módon tevékenykednek: a munkavégzést a feladatorientált szemlélet jellemzi.

A tanszék tagjai tudományos érdeklődésük szerint végeznek kutatásokat, amelyek egyúttal más egyetemek, ill. kutatóhelyek kutatásaihoz, programjaihoz is kapcsolódnak (Budapesti Corvinus Egyetem, MTA Világgazdasági Kutatóintézet, Babeş-Bolyai Egyetem, Nagyváradai Egyetem). Az alapvető szál, ami a tanszéken belül e kutatásokat egybekapcsolja, a magyar gazdaságnak a világgazdaságban, a nemzetközi gazdasági kapcsolatrendszerben elfoglalt helye, tekintve, hogy minden újabb eredmény a saját gazdaságunk jobb megismerését is szolgálja.

Tanszékünk a következő témákban ajánlott fel kutatási-elemzési együttműködést Debrecen városa és a régió vállalatai, intézményei számára: A közvetlen külföldi befektetések szerepe a régió gazdaságában; Közvetlen külföldi tőkebefektetésekkel működő vállalatok előre- és hátranyúló kapcsolatai; A külföldi

tőke bevonásának feltételei, tőkebefogadási politika; A belföldi és nemzetközi outsourcing szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben; A multinacionális vállalatok helyi beszállítói kapcsolatainak ösztönzése; Városmarketing.

A tanszék jelentősen hozzájárult a kari tudományos periodika (Competitio) megjelenéséhez: felelős szerkesztője az első három évben, majd a jelenlegi évtől kezdve ismét Láng Eszter. A folyóiratot színvonalas tanulmányokkal továbbra is támogatjuk.

Tanszékünk a nemzetközi kapcsolatrendszerben kiterjedt kari nemzetközi struktúrába illeszkedik. A kar kilenc ország mintegy 20 egyetemével működik együtt Erasmus-szerződés keretében. Néhány szerződés PhD-hallgatókra is kiterjed, így doktoranduszaink egy vagy két szemesztert külföldi intézményben tölthetnek, amit – a fiatalok legnagyobb öröme – a tanszékvezető is támogat. A kar élő tengerentúli kapcsolataiba (College at Brockport - State University of New York és Grand Valley State University) a tanszék munkatársai is aktívan bekapcsolódnak.

Magának a tanszéknek kapcsolatai Svájcra (Genfi Egyetem; Ecodiagnostic Analysis; UNCTAD), Franciaországra (ENTPE Lyon – Vaulx-en-Velin; Sorbonne II.), Románia (Babes-Bolyai Egyetem, Nagyvárad Egyetem) terjednek ki. Ez utóbbi egyetemmel olyannyira szoros a kapcsolat, hogy Láng Eszter konferenciaköteteik szerkesztésében is részt vesz.

Az Erasmus program és más együttműködések keretében érkező hallgatók oktatása angol nyelven folyik, melyből a tanszék világlátott, angolul jó beszélő munkatársai is kiveszik a részüket. A kar friss vállalása a Gazdálkodás és menedzsment alapszak angol nyelvű indítása, ahová a világ minden részéből érkeznek hallgatók, s minden tanszék számára kihívást jelent. A Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék kicsi, de annál lelkesebb kollektívája ezt a kihívást is szívesen vállalta és megállta a helyét.